

waarschijnlijk vermoedt. Volledigheidshalve zij opnieuw vermeld dat het percentage van deze gevallen bij ons vermoedelijk niet hoger ligt dan in andere soortgelijke religieuze instituten. Er zijn naar onze mening weinig redenen aan te voeren die een opheffing van bepaalde beschermende maatregelen wenselijk maken.²¹¹ In zijn gesprek met de Onderzoekscommissie op 1 juni 2011 gaf hij aan dat het getal van tachtig ‘subjectief’ was. En het betrof maar voor een deel seksueel misbruik van leerlingen. Het ging hem erom om dit probleem, waarover nooit hardop werd gesproken, aan de orde te stellen.

In deze eerste zes jaren werd de congregatie, voor zover was na te gaan, geconfronteerd met drie strafrechtelijke vervolgingen wegens seksueel misbruik. Het gaat om feiten die gedeeltelijk al in de vorige bestuursperiode hadden plaatsgevonden.

- Begin 1959 werd broeder FIC9 gearresteerd. Hij zou als prefect van de grote cour (ulo) in de voorafgaande periode vanaf 1955 tot Kerstmis 1958 bij minstens drie jongens, veertien, vijftien jaar oud, op de slaapzaal van Saint Louis (Amersfoort) via hun pyjambroek het geslachtsdeel hebben betast. Hij werd op 16 juni 1959 veroordeeld wegens overtreding van artikel 247 (ontucht met iemand beneden de zestien jaar), tot een gevangenisstraf van een jaar, met aftrek van voorarrest. Er was geen opschorting van de onderwijsbevoegdheid door de rechtbank.²¹²
- In februari 1961 werd broeder FIC10 gearresteerd wegens ontucht met een aantal jongens, als onderwijzer in Maastricht en als jeugdleader, in de periode tussen 1957 en 1960. Hij werd in eerste instantie door de rechtbank in Maastricht op 20 juli 1961 veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf met aftrek van voorarrest en ontzetting uit het onderwijs voor zeven jaar. Door het gerechtshof in Den Bosch werd de straf omgezet in een jaar gevangenisstraf, waarvan tien maanden voorwaardelijk, zonder aftrek van voorarrest. De zeven jaren ontneming onderwijsbevoegdheid bleven staan.²¹³
- Eind oktober 1963 werd broeder FIC11 gearresteerd, op beschuldiging van een toen twaalfjarige dat de broeder met hem vanaf 1959, toen de leerling acht jaar oud was, ontucht had gepleegd. Tijdens het proces gaf FIC11 toe dat deze leerling niet de enige was. Op 21 januari 1964 werd hij door de rechtbank in Maastricht veroordeeld tot acht maanden gevangenisstraf, waarvan drie maanden voorwaardelijk. Ontzetting uit het onderwijs: vijf jaar.²¹⁴

De opgelegde straffen verschillen nogal, maar wel werd in alle drie de gevallen door Gedeputeerde Staten de onderwijsbevoegdheid ontnomen. Er was verschil in behandeling door de congregatie. Bij FIC10 was er zware druk uitgeoefend om uit te treden. Bij FIC9 en FIC11 was daarvan geen sprake. Ze werden ook allermildst behandeld.

De arrestatie van FIC9 kwam kennelijk als een verrassing en bracht een gro-

Hij maakte snel promotie. Bovendien kreeg hij verkering met een vrouw van zijn leeftijd, met wie hij in 1963 trouwde.

In de maand dat de vroegere broeder FICIO trouwde, werd FICII gearresteerd. Vanaf 1947 werkte hij met een korte onderbreking aan de Aloysius-school A (voor de hogere en middenklasse) in Maastricht.²²⁵

Over hem was de rapportage in de voorafgaande jaren niet altijd gunstig, maar van seksuele misstappen was daarin geen sprake. Bij de Onderzoekscommissie en bij Hulp & Recht zijn drie meldingen over broeder FICII binnengekomen. Wat zich met deze slachtoffers heeft voorgedaan heeft FICII op 7 januari 1964 voor de rechtbank als volgt beschreven: '(...) dat ik telkens opzettelijk ter voldoening aan mijn seksuele lusten de mannelijkheid van die jongen heb vastgepakt, die jongen mijn mannelijkheid heb doen vastpakken, de mannelijkheid van die jongen in mijn mond heb genomen en die jongen mijn mannelijkheid in zijn mond heb doen nemen.' Het was niet bij deze ene jongen gebleven: 'Ook met andere jongens heb ik die handelingen gepleegd. Ik zocht het niet, het gebeurde bij stoeipartijen. Toen het de eerste keer gebeurde ging het vanzelf. De eerste keer was het een aanraking en daarna ging het steeds verder. Na die eerste keer heb ik wel gedacht dat er iets moest gebeuren. Ik durfde het met mijn overste niet te bespreken. Mijn biechtvader was overleden. Ik had toen niemand met wie ik er over kon spreken. Ik had in die tijd veel werk. Voor zover mij bekend zal ik door mijn overste niet meer in het onderwijs geplaatst worden.'

Een van de slachtoffers legde bij de politie een verklaring af waarin hij gedetailleerd beschreef hoe FICII hem betast had en tot wederzijds oraal genitaal contact had gedwongen. Ook vertelde hij dat sommige handelingen voor een volle klas achter de lessenaar hadden plaatsgevonden.

De psychiatrische deskundige G.M.J. Widdershoven werd als getuige verhoord buiten aanwezigheid van FICII. Hij had FICII lange tijd gesproken en onderzocht en was tot de conclusie gekomen, dat de verdachte in aanmerkelijke mate verminderd toerekeningsvatbaar was te achten voor de hem ten laste gelegde feiten. Een lange detentie achtte hij niet gewenst. Een psychiatrische begeleiding achtte hij niet geïndiceerd, evenmin als een toezicht door de reclassering.

Het vonnis op 21 januari 1964 luidde acht maanden gevangenisstraf, waarvan drie voorwaardelijk, een proeftijd van drie jaar en vijf jaar ontzegging van de onderwijsbevoegdheid. Op 21 februari 1964 werd hem eervol ontslag verleend als onderwijzer aan de Aloysius-school.²²⁶ Op 13 mei 1964 stelde de inspecteur van het onderwijs aan Gedeputeerde Staten de ontneming van de onderwijsbevoegdheid voor. Die besloten overeenkomstig de voordracht op 25 mei 1964.

Op dat moment verbleef FICII in de gevangenis Bergerhout te Alkmaar.

Per brief onderhield hij contact met de algemeen-overste Janssens. De toon is hartelijk.

Hij was Onze Lieve Heer dankbaar voor zijn zorg. Straf moest er zijn en die aanvaardde hij ook ten volle: 'Maar tevens koester ik het oprechte verlangen om in augustus weer voor honderd procent te mogen gaan werken aan een taak die u mij dan zal opdragen. In de afgelopen weken heb ik meer dan ooit gevoeld dat ik zeer gehecht ben aan de congregatie en haar werkzaamheden. Ik ben vastbesloten door hernieuwde ijver alles goed te maken wat in het verleden fout is geweest.'

De algemeen-overste reageerde: 'Over je toekomst heb ik nog geen beslissing genomen. Je zult echter wel niet bang zijn, dat er niets meer te doen valt. Ik heb iemand van ons gevraagd, of die je eens gaat opzoeken. Dit zal de komende maanden wel gebeuren.' Op 8 november 1965 liet Janssens hem weten dat het aartsbisdom een broeder zocht als administrateur van het Diocesaan Missiebureau en dat hij op de eerste plaats aan FICII heeft gedacht. FICII liet per kerende post weten dat hij de nieuwe werkkring accepteerde.²²⁷

Behalve deze briefwisseling is er in het archief niets over de strafvervolgning te vinden op een vage toespeling na. Een van de raadsbroeders schreef in het verslag over de tweede helft van 1963: 'Mocht broeder-overste niet geweten hebben wat het betekent overste van De Beyart te zijn, dan zal hij nu – na vier maanden – deze kennis wel volledig bezitten. Hij heeft door zijn familieomstandigheden, en door het geval broeder FICII enz., geen gemakkelijk trimester gehad.'²²⁸

Vanaf 1968 werd FICII belast met het voortzetten van een door de congregatie in 1948 gestarte kinderboekenserie bekend onder de titel *Wipneus en Pim*. Op 1 januari van dit jaar waren uit deze reeks kinderboeken meer dan vier miljoen exemplaren verkocht.²²⁹ Als gevierd kinderboekenschrijver hield hij promotietochten met signeersessies. Op foto's daarvan is hij te zien te midden van groepen kinderen in de leeftijd van zijn vroegere slachtoffers.²³⁰ Zijn verleden werd zorgvuldig verborgen gehouden. In verschillende publicaties in de loop der jaren over de serie en de auteurs ervan, lopen de levensbeschrijvingen van FICII nogal uiteen. In een interview uit 1986 met als titel 'Het begon met puzzels maken' is zijn hele twintigjarige onderwijsloopbaan weggepoetst; volgens het interview zat hij al in 1951 op het Missiebureau.²³¹

Anders dan bij FIC9 en FICII het geval was, oefenden de kerkelijke autoriteiten druk uit op FICIO om uit te treden. Dat zou ermee te maken kunnen hebben dat de autoriteiten veronderstelden dat de homoseksuele geaardheid van FICIO zich ook richtte op zijn jonge medebroeders en hen zou demoraliseren. Het zou er ook mee te maken kunnen hebben dat FICIO een lange historie had van grensoverschrijdend gedrag. Ten slotte zou een overweging geweest kunnen zijn dat FICIO daarbij veel slachtoffers had gemaakt en dat er het ge-

vaar van een publiek schandaal – en daarmee van reputatieschade – dreigde.

De mildheid ten opzichte van **FIC11** is opmerkelijk, gezien de ernst van de geconstateerde feiten. Waarop de mening van Widdershoven over beperkte toerekeningsvatbaarheid is gebaseerd, is helaas niet te achterhalen. Kennelijk bestond er rond deze tijd wel begrip voor deze daden. In 1961 schreef de overste van De Beyart een klaagzang over het grote aantal broeders dat in zijn klooster verbleef nadat ze een misstap hadden begaan. Hij zag dat als een probleem, maar gaf ook blijk van groot mededogen met deze broeders en meende dat dit iedereen kon overkomen.²³²

Eenzelfde begripvolle houding was er ook in de opstelling van de overste Philotheus op Saint Louis in Amersfoort rond de kwestie van ziekenbroeder FIC12 in 1961. Iemand meldde de Onderzoekscommissie dat hij rond 1960, elf jaar oud, op de ziekenzaal lag met vier jongens. De broeder kwam 's nachts, sloeg dekens open en begon zijn penis op te wrijven tot een zaadlozing plaatsvond. Hij deed dit meerdere nachten bij alle jongens. Melder had hierover met lood in de schoenen geklaagd. Later kregen de jongens te horen dat deze broeder was ontslagen of overgeplaatst.

FIC12 deed eeuwige gelofte in 1939. In 1941 stelde hij zich beschikbaar voor de missie op Java of elders. Waarom hij zich aanbood en waarom het niet doorging, is niet duidelijk (vanwege de Duitse bezetting zou hij toch niet kunnen vertrekken). Hij had in 1952 niet zo'n goede naam. Hij was al negen keer overgeplaatst en er gingen geruchten over hem dat hij niet te vertrouwen was bij jongens.²³³ In 1961 kwam hij vanuit Saint Louis in Weert naar Saint Louis in Amersfoort.

Eind 1961 meldde de overste Philotheus aan de vicaris van de algemeen-overste dat broeder Simplicius hem was komen vertellen dat hij op 29 november FIC12 op de ziekenkamer achterover in bed had zien stoeien met een jongen die ziek lag. FIC12 draaide er desgevraagd omheen en zei dat het niet zo ernstig was. De volgende dag kwam een andere broeder melden dat hij FIC12 die morgen stoeiend met dezelfde jongen op de ziekenkamer had gezien. De jongen lag met de benen om de hals van de broeder. De broeder beweerde hem meerdere malen betrapt te hebben op liefkozingen. De overste vroeg na deze informatie de vicaris van de algemeen-overste om raad, die meteen antwoordde: 'Spoedig ingrijpen gewenst. De betrokken jongen komt uit een keurig gezin en zwijgt hierover zeker niet bij zijn ouders. Ik zou het heel erg vinden als pensionaat Saint Louis weer eens in opspraak kwam. De zwakheid van deze broeder is a priori te vergeven, maar in deze positie is hij te labiel. Kunt u aan deze onverkwikkelijke geschiedenis een einde maken?'

Dat gebeurde niet meteen en FIC12 bleek onverbetterlijk. Kennelijk hebben in deze periode de nachtelijke handelingen op de ziekenzaal plaatsgevonden waarover in de melding sprake is. Op 2 februari 1962 schreef Philotheus weer